

ЕКОТУРИЗМ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД

Г. В. Варталян

Одеський державний екологічний університет

Починаючи з 90-х років екологічний туризм поступово зайняв значне місце в туристичній діяльності, як на міжнародному, так і на відчизняному рівні. Території природно-заповідного фонду (ПЗФ) все більше приваблюють туристів. Численні опитування туристів свідчать, що серед провідних мотивів туристських подорожей на перший план все більше виступає прагнення людей до спілкування з природою [2]. В сфері туристичної діяльності все більшою популярністю користуються так звані «екологічні тури». З'являється все більше туристичних опреторів, що розробляють екологічні маршрути, та туристичних агенцій, що реалізують такий турпродукт. Ця діяльність відкриває нові економічні можливості в природокористуванні. Та з іншого боку намітилась тенденція некерованості територіями ПЗФ з точки зору навантаження туристичними фірмами, що може привести до негативних наслідків. Тож необхідним є введення керованої системи організації екотуризму.

До установ природно-заповідного фонду України, які організують і здійснюють екотуристську діяльність, відносяться національні природні парки, біосферні заповідники, регіональні ландшафтні парки, ботанічні сади, зоопарки, дендропарки. Головною метою об'єктів ПЗФ завжди було збереження природних ландшафтів та біорізноманіття. Гарантією збереження унікальних і типових природних ландшафтів, скорочення темпів втрати біорізноманіття, як свідчить світова і національна природоохоронна практика, є створення і підтримання науково обгрунтованої, репрезентативної та ефективно керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду, як базового елементу екологічно збалансованого соціально-економічного розвитку будь-якої країни або регіону.

На сьогоднішній день, об'єкти ПЗФ отримали право на організацію туристично рекреаційної діяльності. Така діяльність має регулюватись положенням про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, проект якого розроблено з метою створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони природних комплексів та об'єктів, удосконалення рекреаційної діяльності установ природно-заповідного фонду [1].

Це положення регулює такі питання:

- основні напрями і види рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів заповідного ПЗФ;
- правила ведення рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів ПЗФ;
- гарантування безпеки під час здійснення рекреаційної діяльності;
- страховий захист рекреантів та працівників, які забезпечують здійснення рекреаційної діяльності;
- інформаційно-рекламна діяльність у межах територій та об'єктів ПЗФ;
- фінансові взаємовідносини установ ПЗФ та суб'єктів рекреаційної діяльності;
- контроль за організацією та веденням рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів ПЗФ;
- особливості взаємовідносин установ ПЗФ з іноземними рекреантами та суб'єктами рекреаційної діяльності [3].

Більш детально зупинимось на особливостях взаємовідносин установ ПЗФ із і суб'єктами рекреаційної діяльності. Для того, щоб забезпечити мінімізацію негативних наслідків від туристичної діяльності на територіях об'єктів ПЗФ, установою, що розробляє екологічні маршрути та визначає максимально допустиму кількість відвідувань має бути науково-дослідний інститут об'єкту заповідного фонду. З урахуванням того, що кількість відвідувань буде фіксованою, права на пропозицію екологічних турів зможуть отримати ті спеціалізовані туристичні оператори, що матимуть змогу їх придбати. В основу продажу цих прав з метою запобігання навантаженню на екосистеми ПЗФ повина бути закладена система продажу екологічних турів на території ПЗФ.

Аукціон – публичний продаж товарів, цінних паперів, майна підприємств, витворів мистецтва та інших об'єктів, який ведеться за завчасно встановленими правилами аукціону. Загальним для всіх аукціонів є принцип змагань між покупцями. В процесі змагань між покупцями за право придбати товар визначається переможець аукціону[5].

Загальні чотири стадії проведення аукціону екологічних турів має виглядати наступним чином:

1. Підготовка – розробка екологічного маршруду, визначення максимально допустимого рекреаційного навантаження (кількість туристів, що можуть відвідати об'єкт не завдаючи значної

шкоди навколишньому середовищу), визначення ціни туристичного продукту з урахуванням розміру збитка, що завдається відвідувачем.)

2. Огляд товарів – проводиться інформаційно-рекламний тур для туристичних операторів, що зацікавлені в реалізації даного турпродукту;

3. Аукціонний торг – проводиться в закритому виді, виключно для запрошених туроператорів, аукціоніст пропонує стартову ціну, за принципом змагань покупців визначається переможець серед туроператорів.

4. Оформлення та виконання аукційної угоди – підписання договору між туроператором та установою, що розробила даний екологічний маршрут.

Проведення таких аукціонів забезпечить гарантію того, що кількість відвідувань ПЗ об'єкту буде суворо обмежена, що надасть можливість регулювати навантаження на екосистеми ПЗФ. Екологічний тур буде пропонуватись як унікальний на ринку туристичних продуктів. Принцип змагань серед туроператорів буде запобігати підтримку конкурентних відносин. Залучення туроператорів до аукціону дає можливість отримувати додаткові фінансові ресурси.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Воробйова О. А., Дишловий І. М., Харічков С. К. Проблеми природокористування та сталого розвитку в рекреаційно-туристичній сфері: Монографія. – Одеса: ШПРЕЕД НАН України, 2009. – 374 с.
2. Дмитрук О. Ю., Дмитрук С. В. Екотуризм: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2009. – 358 с.
3. Проект положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України // Офіційний сайт Міністерства охорони навколишнього природного середовища України: <http://www.menr.gov.ua/cgi-bin/go?node=3984>
4. Харічков С. К., Воробйова О. А., Дишловий І. М., Черчик Л. М. Проблемні питання сталого розвитку рекреації та туризму в Україні // Південноукраїнський правничий часопис. – 2007.-№1. – С. 210-218.
5. Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона в 82 тт. и 4 доп. тт. — М.: Терра, 2001. — 40 726 с.